

Nowoczesne rozwiązania w miejskim transporcie publicznym w państwach Inicjatywy Trójmorza

Słowacja

Charakterystyka państwa

Słowacja – państwo śródlądowe ze stolicą w Bratysławie, położone w Europie Środkowej. Graniczy z Austrią, Polską, Czechami, Ukrainą oraz Węgrami. Od 1 maja 2004 r. jest członkiem Unii Europejskiej.¹ Powierzchnia kraju to 49 035 km²,² a liczba ludności na dzień 30.06.2020 r. wynosiła 5 458 827 osób.³

Słowacja jest republiką demokratyczną o systemie rządów parlamentarno-gabinetowych. Na czele państwa stoi prezydent, wybierany w wyborach powszechnych na 5-letnią kadencję oraz rząd z premierem na czele.

¹ <https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82owacja> (dostęp: 19.07.2021)

² https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_pl#powierzchnia-i-ludno%C5%9B%C4%87 (dostęp: 19.07.2021)

³ http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=xts.run&m=portal/cc.xts&gohome= (dostęp: 19.07.2021)

Władza ustawodawcza należy do jednoizbowego parlamentu – Rady Narodowej Republiki Słowackiej - składającego się z 150 deputowanych wybieranych na cztery lata w wyborach powszechnych. Zarówno rząd, jak i prezydent w drodze specjalnej procedury referendalnej mogą zostać odwołani przez społeczeństwo, co jak na Europę Środkową jest dość rozwiązaniem oryginalnym.⁴

Słowacja należy do państw unitarnych. Na ustrój państwa składa się 8 krajów, które z kolei dzielą się na 79 powiatów, a te na 2927 gmin. Dzielnice Bratysławy i Koszyc funkcjonują na prawach miejskich, toteż terytorium Bratysławy podzielone jest na 5 powiatów miejskich, a terytorium Koszyc – na 4. Jednostki administracyjne szczebla krajowego i gminnego są również jednostkami samorządu terytorialnego.

Oprócz oficjalnego podziału administracyjnego funkcjonuje nieoficjalny, tradycyjny podział na krainy geograficzno-etnograficzne, w przybliżeniu odpowiadające granicom dawnych komitatów, ale z uwzględnieniem czynników geograficznych. Na terytorium Słowacji istnieje 79 powiatów. Mają one obecnie wyłącznie charakter statystyczny.⁵

Największe słowackie miasta to między innymi:

- Bratysława - stolica oraz największe miasto Słowacji. Jest jedyną stolicą na świecie, która graniczy z dwoma państwami, tj. na południu z Węgrami, a na zachodzie z Austrią. Na dzień 31.12.2019 r. stan ludności wynosił 437 726 osób.
- Koszyce - drugie co do wielkości miasto Słowacji pod względem liczby ludności, trzecie – po Bratysławie i Wysokich Tatrach – pod względem powierzchni oraz największe miasto wschodniej Słowacji. Populacja Koszyc na dzień 31.12.2019 r. wynosiła 238 593 osoby.
- Preszów - miasto położone we wschodniej Słowacji. Pod koniec 2020 r., z liczbą mieszkańców wynoszącą 87 886, Preszów zajmował trzecie miejsce pod względem liczby ludności (po Bratysławie i Koszycach) na Słowacji.
- Żylina - czwarte pod względem mieszkańców miasto położone w północnej Słowacji. Wg danych na koniec 2019 r. populacja tego miasta wynosiła 80 272 osoby.

Przykładowe rozwiązania w publicznym transporcie zbiorowym na Słowacji

Na poziomie krajowym, najistotniejszym dokumentem dla sektora transportu jest Strategiczny Plan Rozwoju Transportu Republiki Słowackiej do 2030 roku. Najnowsza strategia transportowa ustanawia główne priorytety rozwojowe krajowego systemu transportowego, koncentrując się na głównych zadaniach w zakresie infrastruktury, operacji i organizacji. Plan zakłada rozwój usług pasażerskich na obszarach zurbanizowanych, zapewniając wysokiej jakości terminale i zintegrowane przystanki.⁶

Warto podkreślić, że Słowacja w 2018 roku znalazła się na 22 miejscu wśród krajów europejskich pod względem liczby e-pojazdów. Odnowienie taboru jest niezbędną częścią starań władz o przyciągnięcie większej liczby osób do transportu publicznego. W tym celu w Bratysławie wdrażany jest Projekt Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP). Umowa, która podpisana została pod koniec 2019 r. określiła wartości projektu na 246 mln euro, z czego 50 mln euro będzie pochodziła w formie pożyczki strukturyzowanej z Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).⁷ Projekt przewiduje realizację nowej linii tramwajowej (łączącej centrum miasta z Petržalką, najgęściej zaludnionym obszarem Bratysławy), rozbudowę, modernizację i unowocześnienie już istniejącego systemu tramwajowego, w tym zakup nowych trolejbusów

4 https://pl.wikipedia.org/wiki/S%C5%82owacja#Ustr%C3%B3j_polityczny_i_dzieje_najnowsze

5 https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_S%C5%82owacji

6 Slovakia SMARTA, Rural Shared Mobility, <https://ruralsharedmobility.eu/wp-content/uploads/2019/08/SMARTA-IP-Slovakia.pdf> (dostęp: 12/04/2021).

7 Sustainable Urban Mobility in Bratislava, the European Portal for Cities and Citizens, <https://www.themayor.eu/en/a/view/sustainable-urban-mobility-in-bratislava-4275/> (dostęp: 12/04/2021)

oraz budowę i rozwój nowej infrastruktury, w tym tras rowerowych i strategicznych obiektów P+R.⁸

Realizowany słowacki Program Zintegrowana Infrastruktura w znacznym stopniu przyczynia się do promowania kluczowych unijnych i krajowych priorytetów rozwojowych. Wśród nich wymienić należy „Publiczny transport pasażerski” (Fundusz Spójności) zapewniający wsparcie dla transportu publicznego w najważniejszych miastach na Słowacji. Projekt opiera się na głównych założeniach jakimi są między innymi promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie wąskich gardeł w kluczowych infrastrukturach sieciowych. Kolejne działania związane są z rozwojem i poprawą przyjaznych dla środowiska (w tym cichych) i niskoemisyjnych systemów transportowych, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych i infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej i regionalnej mobilności.⁹

W ramach realizacji działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej konieczne jest dostosowanie linii transportu publicznego i stacji rowerów publicznych. Wprowadzenie stref niskoemisyjnych ma na celu zmniejszenie emisji dwutlenku węgla w tych częściach miasta, w których występuje wysoka koncentracja ruchu pieszego oraz wysoka koncentracja budynków mieszkalnych (centrum miasta).¹⁰

Niezwyczajnie istotnym elementem proekologicznej polityki jest umiejętne wykorzystanie dostępnych aplikacji w celu łączenia różnych form alternatywnego transportu. W tym celu Arriva uruchomiła swój pierwszy system bike-sharingu w Nitrze, piątym co do wielkości mieście na Słowacji. ArrivaBike to czwarty system wspólnego korzystania z transportu publicznego wprowadzony w ciągu ostatnich kilku lat, który stara się zachęcać do bardziej ekologicznych i elastycznych sposobów podróżowania oraz dostosować się do rosnącego zapotrzebowania na wspólne korzystanie z usług. Aplikacja w szczególności pomaga użytkownikom w łatwym planowaniu podróży po mieście, umożliwiając im bezproblemowe przesiadanie się z roweru na autobus lub pociąg.¹¹

8 Sustainable Urban Mobility in Bratislava, the European Portal for Cities and Citizens, <https://themayor.eu/en/a/view/sustainable-urban-mobility-in-bratislava-4275/> (dostęp: 12/04/2021).

9 Slovakia: Integrated Infrastructure Programme, European Commission, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/atlas/programmes/2014-2020/slovakia/2014sk16m1op001/ (dostęp: 12/04/2021).

10 Action Plan of Low Carbon Mobility in the City of Zilina and its Urban Area, INTERREG SOLEZ, https://civitas.eu/sites/default/files/action_plan_of_low-carbon_mobility_solez_zilina.pdf (dostęp: 12/04/2021).

11 Arriva launches bike sharing scheme in Slovakia, Intelligent Transport, <https://www.intelligenttransport.com/transport-news/24519/arriva-launches-bike-sharing-scheme-slovakia/> (dostęp: 12/04/2021).